

TÖTSZEGI TEKLA

LOKÁLIS IDENTITÁS ÉS SZEMÉLYES STÁTUS JELZÉSE A BIKSZÁDI NAGYBOLDOGASSZONY-NAPI ÜNNEPEN

Augusztus 15-én a katolikusok Szűz Mária mennybevételét (Assumptio Beatae Mariae Virginis), az ortodoxok a Szűzanya elszenderedését (Dormitio) ünneplik.¹ A 2008-ban Romániában is munkaszüneti nappá nyilvánított ünnep alkalmával a Szűzanya mennybevitel/elszenderedése tiszteletére szentelt templomokban, kolostorokban Románia-szerte templombúcsút tartanak. A multietnikus és multikonfesszionális erdélyi régióban a népi Mária-tisztelet rendkívül erős mind a főként magyar római katolikus, mind a főként román nemzetiségű görög katolikus és ortodox hívek körében. A kultusz jellemző tárgyi elemei a széles körben elterjedt Mária-ábrázolások. Erdélyben a 17. század végéről, 18. század elejéről adatoltak az első Mária-ábrázolásokhoz kapcsolt csodás jelenségek,² amelyek okán egy-egy kegytárgyat, szent helyet különleges tisztelet övez. A csodatévőként számon tartott szobrot, képet őrző kolostorok, templomok (pl. Csiksomlyó, Fűzesmíkola, Moiseni, Rohia, Hagigadar) búcsúin tömegek vesznek részt. E búcsúk vonzasköre lehet regionális, országos vagy akár össznemzeti jelentőségű,

1 A katolikus egyház 1950-ben dogmai rangra emelte azt a hagyományt, miszerint a Megváltó anyja testét annak halála után magához emelte a mennybe. Az ortodox egyház Szűz Mária szeplőtelen fogantatását és mennybevételét nem tartja dogmának, így inkább halálának szelídségét „elszenderedés” hangsúlyozza. (Források: <http://lexikon.katolikus.hu/M/mennybev%C3%A9tel.html>; <http://www.crestinortodox.ro/dogmatica/maica-domnului/invatatura-despre-maica-domnului-ortodocsi-la-catolici-69093.html>)

2 A témáról lásd Dumitran 2013, Terdik 2008

gyakran túlmutatva egy-egy felekezeti vagy etnikum határain is (Bálint–Barna 1994, Vass 2010, Mohay 2009, Bănică 2014).

A búcsún való részvétel indítéka sokféle lehet: a szakrális motiváció – a kegyelemben való részesülés, vezeklés, hálaadás, kérések pozitív irányba való befolyásolása – mellett a búcsújárás számos profán elemmel is rendelkezik, mint pl. a közösségi élmény megtapasztalása, az idegen táj és emberek megismerése, anyagi, politikai haszonszerzés, társadalmi szerepek kinyilvánítása.³

Jelen előadás egy regionális jelentőségű kegyhely, az észak-nyugat erdélyi Avasban (Tara Oaşului) található Bikszád augusztus 15-hez köthető kortárs ünneplési gyakorlatára fókuszál, azonban annak nem vallási, szakrális, hanem társadalmi funkciójára helyezi a hangsúlyt. Az ünnepet a régióban élők lokális-regionális identitása megélésének, a személyes státus közösség előtti kinyilvánításának alkalmaként elemzi. Azt vizsgálja, hogy a régió lakóinak sajátos viselete milyen szerepet tölt be ebben a folyamatban.

A HELYSZÍN

Avas román többségű lakossága a 19. századi és a 20. század első feléből származó összeírások szerint görög katolikus vallású. Romániában a kommunista államhatalom 1948-ban betiltja a görög katolikus vallást, az avasi hívek többsége is ortodox vallásra tér át, s csupán a rendszerváltás után kezdődik meg a görög katolikus egyház konfliktusokkal teli újrászerveződése.

Az adatok szerint a bikszádi monostort 1699-ben kezdte építeni fából a görög Izajás szerzetes, de rendszeres kolostori élet mindössze 1757-től datálható. A monostor 1770-ben, az új kőtemplom építésének idején kerül a figyelem középpontjába, amikor a munkácsi püspököt arról értesítik, hogy a bikszádi bazilita kolostor egyik, Szűzanyát ábrázoló ikonja könnyezett. A bejelentés nyomán végzett kivizsgálás során még egy korábbi könnyezést is említenek a tanúk, azonban utólag a bejelentő visszakozik, s így a baziliták nem beszélnek többet egyik csodás eseményről sem (Terdik 2008: 326, Dumitran 2013: 36). Ennek ellenére a kolostor mégis fontos zarándokhelyé vált, elsősorban a régió román, görög-katolikus hívői számára, de már a 19. században magyar, s más felekezeti zarándokok is csatlakoztak hozzájuk.⁴ A Mária-ikont a kolostor 1948-as bezárásakor a baziliták állítólag másolattal cserélték ki, ez látható az 1980-as években nagyszabású átalakításoknak alávetett, s 1989-ben ortodoxnak felszentelt templomban (Terdik 2008: 327). A kolostor az utóbbi 25 évben fontos ortodox zarándokhelyé vált, amelyben nagy szerepe van a Mária-ikonnak, amelyhez a kolostor vezetőjének nyilatkozata szerint újabb csodás események kapcsolódnak: egy béna, illetve egy rákos beteg csodás gyógyulását az ikonnal való imádkozásnak köszöni.⁵ A rendszerváltás után az újralakult

3 Ezekről összefoglalólag lásd Tánczos *búcsújárás* szócikke (forrás: <http://lexikon.adatbank.ro/tematikus/szocikk.php?id=57>), Vass 2010, Mohay 2009, Bálint–Barna 1994.

4 Gunda Bélát idézi Bartha Elek (lásd Bartha 2005: http://byzantinohungarica.hu/sites/default/files/images/bartha_mariapocs.pdf)

5 Forrás: <http://www.voceatransilvaniei.ro/locul-unde-fecioara-maria-face-minuni-osenii-se-roaga-la-icoana-facatoare-de-minuni-de-la-bixad-veche-de-pesto-600-de-ani/>

görög-katolikus egyház visszaigényelte a bikszádi kolostort,⁶ de mivel a pereskedés éve-kig húzódott, a Bikszáddal egybeépült Trip faluban templomot épített, amelyet Nagyboldogasszony tiszteletére szentelt. Augusztus 15-én tehát kettős búcsú zajlik Bikszád községben: egy ortodox rítusú a kolostornál, s egy görög-katolikus bent, Trip faluban.⁷ Az első vonzaskörét, a résztvevők számát tekintve nagyobb szabású, a másodiknak első-sorban lokális jelentősége van.

A térhasználat tekintetében a kolostornál szervezett búcsú nagyobb szabású. A kolostor a Bikszád falu fölé magasodó dombon található, gyalog ennek megmászása árán közelíthető meg. Az ösvény mellett felállított ideiglenes standokon apácák árulják kegytárgyaikat. Autóval a dombot megkerülve, a falu határa felől is célba érhetünk, e bejárat előtt a helyi tanács néhány éve mintegy 3000 autó befogadására alkalmas parkolót alakított ki. Az autóval való feljutás azonban csupán az ünnep előnapján lehetséges, a forgalmat rendőrök irányítják. A kolostor területén a cselekménysor minden elemének megvan az évek óta alkalmazott, a zarándokok számára jól ismert helyszíne. A domb lábánál, a gyalogos és autós útvonal szétválásánál található a búcsúk jellegzetes profán tere, a vásári sátrak sora. Egy élelmes vállalkozó 2014-ben az általa forgalmazott termékek bemutatására, reklámozására használta a helyszínt. A fentiekkel szemben a görög katolikus templom búcsúja a templomkertre és az előtte lévő útszakaszra szűkül.

IDŐKERET

A búcsúra való készülődés mindkét esetben két héttel az ünnep előtt, a böjttel kezdődik. Az ünnep a görög-katolikus templom esetében is kolostori rendtartás szerint zajlik, két-napos. A zarándokok az ünnep előtti nap érnek a helyszínre, este mindkét helyszínen szertartás zajlik (az ortodoxoknál: a Szűzanya temetési miséje – Prohodul Maicii Domnului, éjszakai liturgia, s egész éjszaka közös ima; a görög katolikusoknál este vecsernye, majd a Szűzanyát dicsőítő közös imádkozás – *paraclis*, rózsafűzér, Szent Liturgia, éjfélkor Keresztút). Augusztus 15-én mindkét helyszínen 10 órakor kezdődött az ünnepi szent liturgia, ezt az ortodox kolostor esetében szenteltvíz vétele s a kegyképnél való kegyelet-lerovás és a hívek olajjal való megkenése, a görög katolikus kolostorban körmenet követte. Az ünnepet mindkét helyszínen szeretetvendégség zárta. 13 és 14 óra között kiürült mindkét helyszín.

6 2013-ben a görög katolikus egyház jogerősen visszakapta a területet, azonban a tulajdonba helyezés elmaradt, egyrészt az ortodox papok és hívek ellenállása miatt, másrészt azért, mivel a megyei tanács pert indított a görög katolikus egyház ellen, magának követelve a területet, illetve egyes épületek tulajdonjogát. (Forrás: <http://www.bru.ro/maramures/comunicat-de-presa-referitor-la-retrocedarea-manastirii-greco-catolice-din-bixad>)

7 2010-ben és 2014-ben vettem részt a búcsún, annak menetére vonatkozó megállapítások a 2014-es helyzetet összegzik. A viseletre vonatkozó elemzés az előbbiekből jelzett két alkalomtól függetlenül készült interjúkat is hasznosítja, illetve az Erdélyi Néprajzi Múzeum fotótárában található archív fotókat, gyűjteményi viseletdarabokat is bevonja a források körébe.

SZEREPLŐK

Az ünnepi esemény szereplőit az ünnep során végzett cselekvéstípusok szerint csoportosíthatjuk. Az 1. csoportba az ünnep lezajlását irányító, kiemelt szereplők, a szertartást végző egyházi személyek – a helyi szerzetesek/plébános mellett meghívott papok, egyházi méltóságok – tartoznak. 2014-ben a kolostori búcsún az ünnepi szent liturgiát Portugália és Spanyolország ortodox román püspöke celebrálta. A 2. csoportba sorolhatjuk a búcsú megfelelő lefolyását – bár különböző intenzitással – mindkét helyszínen biztosítókat: a főzésben, tálalásban, kiszolgálásban, takarításban segédkező világi személyeket, állami rendtartókat (rendőrök, csendőrök, tűzoltók), a mentőszolgálat képviselőit. A különféle tevékenységi csoportok megnyilatkozásai időnként egymásba folynak: pl. a szolgálatot teljesítő csendőrök közül néhányan hívóként is megnyilatkoznak (pl. az ikon megérintése, olajjal való megkenetés). 3. Az anyagi haszon reményében résztvevők: a koldusok, a valamely konkrét célra adománykérők, illetve a vásári árusok csoportja (a kolostori búcsún). 4. Legszámosabb, s legváltozatosabb azon kívülálló csoportja, akiknek a fő célja a közösségi ünnep eseményeiben való részvétel. A részvétel lehet csoportos, vagy egyéni, többnapos vagy csak az esemény sor egy-egy elemére, a közös virrasztásra, az ünnepi liturgiára vagy annak csupán valamely mozzanatára szorítkozó, de célozhatja csupán a vásári sokadalmat vagy a szeretetvendégséget is. Ez a csoport artikulálódhat konfessionális (pl. római katolikusok, görög katolikusok zarándoklata az ortodox búcsún), lokális alapon (pl. a máramarosiak részvétele), korosztályok szerint (ifjú zarándokok csoportja), kiválasztódhat a helyi, regionális, nemzeti közösségben elfoglalt funkció alapján (politikusok – prefektus, megyei tanács elnöke, parlamenti képviselők). Mindkét búcsú esetében pregnánsan jelen volt egy kívülálló által is egyértelműen azonosítható regionális csoport: a viseletbe öltözött avasiak csoportja. A következőkben az ünnepen viseletben való részvétel jelenségének a társadalmi hátterét, működési mechanizmusát vizsgálom.

Az Északi-Kárpátok belső vonulatának lábánál meghúzódó Avasi medencében fekszik az a 16 falu, amelyet a szakirodalom sajátos történeti hagyománya, kultúrája, életmódja, egységes táji öntudata alapján avasinak tekint.⁸ A vidék földrajzi adottságai inkább a gyümölcsstermesztésnek és az állattenyésztésnek kedvez, azonban ezek a tevékenységek a földművelésre alkalmas szűkös területek megmunkálásával együtt is csak sovány megélhetést jelentettek, ezért az avasiak már a 19. második felétől nagy számban szezonmunkásként, erdőkitermeléseken dolgoztak (Focşa 1975: 189–190). Ezt a mobilis életmódot folytatták a 20. század során is, elsősorban a férfiak, de a 20. század második felében már a nők, s nagyobb gyermekek is vállalták a megerőltető fizikai munkát és igen mostoha életkörülményeket. Az 1989-es rendszerváltás s a központosított termelési rendszer felbomlása után a korábban is igen mobilis avasiak újabb lehetőségeket térképeztek fel, előbb Magyarországon és Jugoszláviában vállaltak idénymunkát, a jól bevált korábbi, szezonalitás alapuló ingázási stratégiát alkalmazva. Az avasiak mobilitását/migrációját több munkájában is elemző Dana Diminescu az 1994–2000 között időszakra teszi a már tényleges munkamigrációval, többnyire klandesztinálással, politikai menedékjog-kéréssel jellemezhető második hullámot (Diminescu 2003: 7–19). Kutatásai szerint 1995 őszén csak Franciaországban körülbelül 2000 avasi tartózkodott. Ennek az időszaknak az elején

8 A tájegység határaitól megoszlik a kutatók véleménye, egy részük a közös kulturális jegyek, illetve az avasi öntudat alapján ide sorolják az ukrainai Ugocea-járáshoz tartozó 7 román lakosságú falut is, pl. Muşlea 2004.

a korábbi, kizárólag fiatal férfiakból álló csoportok mellett megjelennek a vegyes, főként fiatal nőket is integráló csoportok (Diminescu 1996:18–23). Megsokszorozódik a migrálók száma Románia EU-s csatlakozását megelező tárgyalások megkezdése után,⁹ ugyanakkor át is alakul annak struktúrája. A korábbi fél-hivatalos vagy illegális külföldön tartózkodás helyett legalitás, a feketemunka mellett egyre nagyobb arányú hivatalos munkavállalás, az individuális migráció helyett egész családok mobilizálódása, a szezonális kintlét mellett a folyamatos külföldi tartózkodás, s az itthon eltöltött időnek az augusztusi szabadságra, illetve még esetleg az egyházi nagyünnepekre való szűkülése figyelhető meg. Bár a külföldön dolgozó avasi férfiak többsége ma is építkezéseken, esetleg a mezőgazdaságban dolgozik, a nők pedig továbbra is háztartási munkát végeznek, beteget/idosét ápolnak, a migráció legutóbbi szakaszában már létezik egy nagyon szűk réteg, amelynek évek óta külföldön élő tagjai külföldön már állandó egzisztenciát teremtettek, akik vállalkozóként honfitársaikat foglalkoztatják, s akiknek gyermekei már külföldön szocializálódtak, beszélnek a befogadó ország nyelvét, s végzettségük révén jobb munkákat is vállalhatnak, mint az avasiak többsége.

Az avasiak szezonális migrációs gyakorlatában – mind az 1989 előtti, belföldi időszakot, mind pedig az 1990-ól kezdődő nemzetközi migrációt tekintve – a szülőfalu egy folyamatos szimbolikus tér, amelynek meghatározó elemének számíthatnak a rokoni kapcsolatok, s amelyet a rendszeres hazatérések tartottak fenn.¹⁰ E rokoni, szomszédsági kapcsolathálón keresztül szerzett információkon alapulnak migrációs stratégiáik, a munkavállalástól a létfenntartásig. Külföldi közösségeik a kibocsátó közösségek ideiglenes kiterjesztései, státusreferenciacsoporthoz a kibocsátó közösségben található, a státusrepresentáció szintere pedig továbbra is a kibocsátó falu tere maradt. Napi 12–14 órás megfeszített fizikai munka, szerény életkörülmények jellemzik a kintlétet, olyan szimbolikus javak hazai felhalmozása reményében, amelyek alkalmasak a gazdasági rivalizálás, s ennek nyomán a személyes státus kommunikálására. Avasban a hatalmas méretű és drága bútorokkal berendezett házak, a drága autók, illetve a közösségek sajátos női viselete a legfontosabb értékelített javak ebben a presztízsversenyben. Míg az első kettő a mindennapokban is kommunikációs szereppel bír, a viselet társadalmi üzenetként való hasznosítása ünnepi tériben és időben, a nagy vallási ünnepek, illetve a lakodalmi rítusok során valósul meg. Nagyboldogasszony ünnepe kapcsán e kettő összekapcsolódik. Húsvét mellett ezen az ünnepnapon öltöznek a legtöbben viseletbe, annál is inkább, mivel ez az ünnep a nyugati szabadságok idejére esik. Egy-egy nő ruhatárában – gazdasági lehetőségei szerint – 1–5 rend nagy értékű¹¹ ünnepi viselet található, ezt egészítik ki a kisebb presztízsértékkel bíró „böjti” ruhafélék. A nagyünnepi ruhák különleges presztízsértékét a felhasznált alapanyag ritka, nehezen megszerezhető volta, illetve a felhasznált díszítványok mennyisége, minősége adja. A klasszikus avasi viselet színesen hímzett vászonruhákból állt. Az 1970-es évektől a vászon mellett fokozatosan megjelentek a romániai gyárakban gyártott vagy a korabeli Csehszlovákiából hozott kasmírfélék. Ezek megőrizték a ruhafélék sajátos szabását, de már újabb díszítésmódot alkalmaztak a megváltozott alapanyagon. A rendszerváltás után, s különösen az utóbbi 10 évben az avasi asszonyok újabb elemmel gazdagítják a presztízsverseny

9 A szakirodalom ezt az időszakot a „harmadik hullámként” határozza meg (Alexe 2011).

10 A román migrációs szokásokról készült elemzésében Dana Diminescu párhuzamot von a szocialista Románia erőszakos iparosítása nyomán városra költözött vagy ingázó falusiak és a románok rendszerváltás utáni külföldi migrációja közt (Diminescu 2003: 10).

11 Egy rend nagyünnepi viselet értéke kb. 2-4000 euró körül van, de az alapanyag különleges volta miatt elérheti a 10.000 eurót is. Különösen drága elemei az öltözetnek a 20. század elejéről származó kasmírkendők.

jelrendszerét: többletértéke immár a közösségi izlésnek megfelelő színű, mintázatú, a 20. század elejéről származó kasmíryanagnak van. Az alapanyagot a nádasmenti Kalotaszeg viseletes falvaiból szerzik be, a megvásárolt ruhadarabokat szétfejtik, s az anyagot a saját viseletük szabályai szerint hasznosítják. Mivel egyetlen darab kalotaszegi szoknya nem elégséges az avasi változat elkészítéséhez, külön nehézséget jelent több, azonos mintájú, színárnyalatú darab megtalálása. Ráadásul a kalotaszegi falvak öltözködésében napjainkig fontos szerepe van a viseletnek, így a viseletdarabok alkalmanként igen magas áron cserélnek gazdát. Külön nehézséget jelent az is, ha testvérpár számára készítenek viseletet. Míg nem sikerül mindkettőjük számára elégséges mennyiséget találni, egyik öltözetet sem készítenek el, hiszen a második lány esetében elveszne az újdonság varázsa, ha pedig külön venné fel valamelyik lány a ruhát, a közösség azzal gyanúsíthatná őket, hogy szerre, egymás ruhadarabjait öltik magukra.¹² Az új alapanyagok közül mindössze a Törökországból hozott, hímzett, s utólag kristályokkal kirakott fehér selyem számít presztizsértékűnek. Az alapanyag mellett a díszítőanyag is jelszereppel bír, egy-egy évfaját díszítéssel azonosítani lehet a díszítőanyag alapján. Itt is presztizsértékű az „elsőbbség”, egy-egy új mintát rejtegetnek az első felöltés előtt, s legfeljebb egy-egy idény eltelte után adnak tovább lemásolásra. Míg a klasszikus avasi vászonöltözet házilag készült, a mai avasi viselet specialisták munkája, a különböző részmunkákat más és más személy végzi. A készen, méterre vásárolható díszítőanyagok kisebb presztizsértéke, ilyenek kerülnek pl. a bőjti ruhákra is. A kifejezés nem csupán „bőjti időszakban használatos” viseletdarabokat jelent, hanem a kevésbé értékes, kisebb presztizsértékű darabok gyűjtőneve.

A munkamigráció rányomta bélyegét a családi élet nagy eseményeinek rituális rendjére és idejére is. Míg korábban a lakodalmakat az őszi betakarítás és a tavaszi munkák közti időszakban tartották, s a Nagyboldogasszony és Kisasszony nap közti időszak a bőjt miatt kifejezetten ellenjavallt volt, napjainkban az avasi lakodalmak augusztus 15–szeptember 1 közötti időszakra sűrűsödnek. A kortárs lakodalmi rítus azonban megköveteli, hogy az esküvő előtti ünnepi misén a viseletbe öltözött menyasszony és a násznép megjelenjen a templomban is. Így ma már a Nagyboldogasszony napi ünnepelés állandó elemeinek számítanak a templomba be- és kivonuló nászseregek. Ennek során a közösség jelenlévő tagjai szemrevételezhetik, hogy a völgyény (igazából az anyós) milyen ruhát csináltatott a menyasszonynak, illetve ő maga, s a többi lakodalmi tisztségviselő ruhájából mennyit áldozhatott az ünnepi öltözetre. Ebben az évben a Bixad-trip-i görög katolikus búcsún otteletem idején 3 nászmenet fordult meg. Az ünnepi szertartás vége felé érkeztek, bementek a templomba, majd rövid idő után átadták helyüket a következő csoportnak.

Teljesen más motivációval jelent meg az ortodox kolostor búcsújának ünnepi szertartása végén a nászmenet. A mintegy 12 km távolságra fekvő Tárşolt-ról való fiatalok a saját templomukban való bejelentkezés és az esti szűkebb körű multság között keresték fel a bikszádi kolostort is, a kolostor épületeit, udvarát mintegy díszletként használva a viseletben való fotózáshoz. A szertartás után érkeztek, s ottlétük kizárólag a fotózásra szorítkozott. Hogy nem elszigetelt, de nem is gyakori jelenségről van szó, az adatközlőkkel készítet interjúk és egy korábbi, 2010-es gyűjtés alkalmával megfigyelték egyaránt bizonyítják.

A viselet a hagyományos paraszti közösségekben is a lokális, regionális identitás nyilvánításának eszköze volt. Egy olyan jelrendszer, amely az egyénhez mindféle külső megnyilvánulása révén hozzárendelhető volt (Klaniczay 1982: 10). Jelszerepe mellett kommunikációs funkciója volt, de csak a kódot ismerők számára közvetítette a kívánt üzenetet.

12 Míg a korai időszakban az anyák többnyire maguk járták végig a kalotaszegi falvakat egy-egy vágyott darab után kutatva, ma már kereskedők vásárolják fel a megfelelő darabokat, s ezeket feláron értékesítik péntekenként az avasúvjárosi (Negreşti-Oaş) piacon vagy rendelésre, házhoz szállítják.

Bár az avasi viselet formailag és funkciói tekintve egyaránt igen nagy változáson ment keresztül, megőrizte annak identitás- és státuszjelző funkcióját, újabb és újabb részelemeket ruházva fel többletjelentéssel. Nagyboldogasszony ünnepe, s így a bikszádi búcsú is egyfajta keretet, alkalmat szolgál az avasi identitás és a személyes státusz kinyilvánítására, újabb profán elemmel gazdagítva a búcsún való részvétel motivációs készletét.

SZAKIRODALOM

ALEXE, Iris (coord.)

2011 *Al patrulea val. Migrati creierelor pe ruta România-Occident*. Fundația Soros, București.

BÁLINT Sándor – BARNA Gábor

1994 *Búcsújáró magyarok. A magyarországi búcsújárás története és néprajza*. Szent István Társulat, Budapest.

BARTHA Elek

2005 Máriapócshoz fűződő népszokások. In: Ivancsó István (szerk.): *„Téged jöttünk köszönteni”. A máriapócsi kegykép harmadik könnyezésének centenáriuma alkalmából rendezett nemzetközi konferencia (Máriapócs, 2005. november 21–22) anyaga*. Szent Atanáz Görög Katolikus Hittudományi Főiskola, Nyíregyháza, 183–194.

CIOCAN, Janeta

2007 *Podoabe în portul popular din nordul României*. Ed. Etnologică, Baia Mare.

DIMINESCU, Dana

1996 *Deplasările oșenilor în străinătate, un nou model de migrație*. Revista de Cercetări Sociale (2). 16–32.

2003 Introduction. In: Diminescu, Dana (ed.): *Visibles mais peu nombreux...: les circulations migratoires roumaines*. Éditions de la Maison des Sciences de l'Homme, Paris, 1–26.

DUMITRAN, Ana

2013 *Arta românească transilvăneană și miracolul lăcrimării icoanelor*. In: *Fecioarele înlăcrimate ale Transilvaniei*. Complexul Muzeal Județean Bistrița-Năsăud, Bistrița, 9–44.

DUMITRAN, Ana – HEGEDŰS, Enikő – RUS, Vasile

2011 *Fecioarele înlăcrimate ale Transilvaniei. Preliminarii la o istorie ilustrată a toleranței religioase*. Editura Altip, Alba Iulia.

FOCȘA, Gheorghe

1975 *Țara Oașului*. Studiu Etnografic II. Muzeul Satului, București.

1999 *Spectacolul nunții în Țara Oașului*. Editura Muzeului Sătmărean, Satu-Mare.

KLANICZAY Gábor

1982 *Miért aktuális a divat?* In: Klaniczay Gábor – S. Nagy Katalin (szerk.): *Divatszociológia I*. Tömegkommunikációs Kutatóközpont, Budapest, 7–34.

MOHAY Tamás

2009 *A csíksomlyói csíksomlyói pünkösdi búcsújárás. Történet, eredet, hagyomány*. Nyitott Könyv–L'Harmattan, Budapest

MUȘLEA, Ion

2004 *Cercetări folclorice în Țara Oașului*. In: *Cercetări etnologice zonale*. Editura Fundației pentru Studii Europene, Cluj Napoca. (Reeditare.)

PETRESCU, Paul

1959 *Costumul popular românesc din Transilvania și Banat*. Editura Didactică și Pedagogică, București.

TERDIK Szilveszter

2008 A bikszádi monostor kegyképének eredete. In: Végheő Tamás (szerk.): „Rómából Hungáriába”, *Nemzetközi konferencia Joannes Josephus De Camillis (1641-1706) munkácsi püspök halálának 300. évfordulóján*. Nyíregyháza, 321–345.

2011 Bikszád, ortodox templom. In: Kollár Tibor (szerk.): *Középkori egyházi építészet Szatmárban*. Nyíregyháza, 383–394.

VASS Erika

2010 *A búcsú és a búcsújárás mint rituális dráma*. Lexica Kiadó – Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, Budapest.

UN ASPECT CONTEMPORAN AL SĂRBĂTORII ADORMIRII MĂICII DOMNULUI: SEMNALAREA PRIN COSTUM A IDENTITĂȚII LOCALE ȘI A STATUTULUI PERSONAL

Locuitorii Țării Oașului s-au remarcat de-a lungul timpului printr-un dinamism și o mobilitate ieșită din comun, ei deplasându-se pentru munci sezoniere în întreaga țară, încă din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. După schimbarea de regim din 1989, un număr considerabil de oșeni lucrează în Europa de Vest, de regulă în domeniul construcțiilor și în menaj. Data sărbătorii Adormirii Măicii Domnului coincide cu perioada concediilor din occident, oferind oșenilor reveniți în țară, pe lângă sentimentul restabilirii contactului afectiv cu zona de origine, trăirea religioasă implicită și un prilej de afișare a identității locale și a statutului personal. Lucrarea analizează acest ultim aspect al sărbătorii, axându-se pe analiza schimbărilor intervenite în portul local și rolul acestora în manifestările identitare și de statut a utilizatorilor.

A CONTEMPORARY FEATURE OF A LOCAL RELIGIOUS FESTIVAL: LOCAL IDENTITY AND PERSONAL STATUS EXPRESSED BY FOLK COSTUME

The population of Oaş region has always been characterized by an outstanding mobility, and it is well documented that from the second part of the 19th century they used to be engaged in great numbers as seasonal workers, especially in wood felling. Since the system change from 1989 many locals have been working in Western European countries, usually in constructions and households. As the festival of the Holy Virgin coincides with the holiday season in Europe, the event offers the possibility for these people to live their faith within their own communities as well as to express their local-regional identity and personal status in the publicity of the community. The present paper analyzes the latter aspect focusing on the role the local folk costume plays in this process.

